

Llinell amser mewn perthynas â chyflwyno safonau'r Gymraeg yn y sector iechyd

Darperir isod, eglurhad o'r holl gamau sydd ynghlwm â chyflwyno safonau'r Gymraeg ar y sector iechyd. Manylir ar bryd y cynhaliwyd neu yr arfaethir cynnal pob cam ynghyd â phwy sy'n gyfrifol am y camau hynny.

Ymchwiliad safonau (Comisiynydd y Gymraeg)

Ymchwiliad safonau yw'r cam cyntaf yn y broses o gyflwyno safonau ar sefydliad. Caiff y Comisiynydd gynnal ymchwiliad safonau i sefydliadau i benderfynu a ddylent orfod cydymffurfio a safonau, ac os dylent, pa safonau ddylai fod yn 'benodol gymwys' iddynt (hynny yw, pa safonau ddylai gael eu cyflwyno mewn rheoliadau ar eu cyfer).

Mae'r Comisiynydd wedi cynnal ymchwiliad safonau i 4 cylch o sefydliadau ac roedd y sefydliadau iechyd yn rhan o gylch 2 a gynhaliwyd rhwng **Tachwedd 2014 a Chwefror 2015**.

Ar ôl cynnal ymchwiliad safonau bydd y Comisiynydd yn cyhoeddi adroddiad safonau fydd yn nodi casgliadau'r ymchwiliad, a rhesymau'r Comisiynydd dros ddod i'r casgliadau hynny. Mae dyletswydd ar Weinidogion Cymru i roi sylw dyladwy i adroddiad safonau.

Cyflwynwyd adroddiadau safonau mewn perthynas a'r sefydliadau iechyd at sylw Gweinidogion Cymru **ddiwedd Mai 2015**.

Cyflwyno rheoliadau (Gweinidogion Cymru)

Ar ôl ystyried adroddiad safonau'r Comisiynydd, bydd disgwyl i Weinidogion Cymru lunio rheoliadau drafft a'r dogfennau cysylltiedig yng nghyswllt y sefydliad dan sylw. Bydd dadl a phleidlais ar gymeradwyo'r rheoliadau drafft yng nghyfarfod llawn y Cynulliad Cenedlaethol. Bydd pleidlais i gymeradwyo'r rheoliadau yn

gwneud y safonau'n benodol gymwys i'r sefydliad, ac yn galluogi'r Comisiynydd i symud i'r cam olaf yn y broses o roi hysbysiad cydymffurfio iddynt.

Er nad yw hynny yn digwydd pob tro, gall Gweinidogion Cymru ymgynghori ar reoliadau drafft cyn eu cyflwyno am ddadl a phleidlais. Cyflwynodd Gweinidogion Cymru reoliadau drafft i'r sefydliadau iechyd i ymgynghori arnynt ar **14 Gorffennaf 2016**. Daeth y cyfnod ymgynghori i ben ar **14 Hydref 2016**.

Cyflwynwyd fersiwn terfynol o'r rheoliadau hynny ar ffurf 'Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 7) 2018' ar **27 Mawrth 2018** a daethant i rym ar **29 Mehefin 2018**.

Cyflwyno hysbysiad cydymffurfio (Comisiynydd y Gymraeg)

Dyma'r cam olaf yn y broses o osod safonau ar sefydliad. Bydd hysbysiad cydymffurfio yn cymryd lle unrhyw gynllun iaith Gymraeg blaenorol a bydd yn nodi'r holl safonau y bydd sefydliad yn rhaid cydymffurfio â hwy a'r dyddiad erbyn pryd. Bydd y Comisiynydd yn ymgynghori â sefydliad cyn rhoi hysbysiad cydymffurfio iddo.

Cynhaliodd y Comisiynydd sesiynau briffio i'r sefydliadau iechyd ym **Mai 2018**, yn fuan wedi i'r rheoliadau gael eu cyflwyno, er mwyn egluro'r broses olaf o fod yn gosod safonau'r Gymraeg arnynt. Yn dilyn hynny, cynhaliwyd cyfarfod un i un gyda phob un o'r 19 sefydliad (dylid nodi bod un ohonynt, sef Gofal Cymdeithasol Cymru, wedi eu hychwanegu i Reoliadau Rhif 4 ond yr un yw'r amserlen iddynt) yn **Mehefin a Gorffennaf 2018** er mwyn cael trafodaethau manwl ar ofynion y safonau ac i wrando ar unrhyw bryderon.

Cychwynnodd y Comisiynydd ymgynghori gyda'r sefydliadau ar hysbysiadau cydymffurfio drafft ar **18 Gorffennaf 2018**. Bydd yr ymgynghoriad hwnnw yn dod i ben ar **10 Hydref 2018** ac anelir at ddyroddi'r hysbysiadau cydymffurfio terfynol ddiwedd **Tachwedd 2018**.

Golyga hynny y bydd y sefydliadau iechyd yn dechrau gweithredu safonau 6 mis o hynny (fel sy'n ofynnol o dan y Mesur), sef diwedd **Mai 2019** a dyna pryd bydd y cynlluniau iaith Gymraeg presennol yn dod i ben.

Rheoliadau	Rhif 1	Rhif 2	Rhif 4	Rhif 5	Rhif 6	Rhif 7
Dod i rym	Mawrth 2015	Chwefror 2016	Mawrth 2016	Mawrth 2016	Chwefror 2017 - Ailgyflwyno wedi Rhif 3 (a wrthodwyd ym Mawrth 2016)	29 Mehefin 2018
Nifer sefydliadau	26	32	6	16	27	18 (19 gyda Gofal Cymdeithasol Cymru i Rhif 4)
Math o sefydliadau	Awdurdodau lleol, Gweinidogion Cymru, Parciau Cenedlaethol	Sefydliadau cyhoeddus cyffredinol megis; Amgueddfa Cymru, Comisiynydd Plant a Phobl Hŷn, Canolfan Mileniwm Cymru, BBC	Tribiwnlysoedd Cymru megis; Tribiwnlys Prisio Cymru, Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru, Cyngor y Gweithlu Addysg	Prif gwnstablaid yr heddlu, Comisiynwyr heddlu a throseddu, Awdurdod Heddlu Trafnidiaeth Prydain, Awdurdod Heddlu Niwclear Sifil, Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu, Awdurdodau tân ac achub	Career Choices Dewis Gyrfa Cyf, Sefydliadau Addysg Bellach, Corfforaethau Addysg Bellach, Sefydliadau Addysg Uwch, Corfforaethau Addysg Uwch, Cyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru	Byrddau Iechyd Lleol, Cyngorau Iechyd Cymuned, Bwrdd Cyngorau Iechyd Cymuned, Ymddiriedolaethau' r GIG
Ymchwiliad safonau	Cylch 1 (Ionawr – Mawrth 2014)	Cylch 2 (Tachwedd 2014 – Chwefror 2015)	Cylch 2 (Tachwedd 2014 – Chwefror 2015)	Cylch 2 (Tachwedd 2014 – Chwefror 2015)	Cylch 2 (Tachwedd 2014 – Chwefror 2015)	Cylch 2 (Tachwedd 2014 – Chwefror 2015)
Cyhoeddi adroddiad safonau	Mai 2014	Mai 2015	Mai 2015	Mai 2015	Mai 2015	Mai 2015
Sesiynau briffio	Heb eu cynnal	Chwefror 2016	Ebrill 2016	Ebrill 2016	Mawrth 2017	Mai 2018
Ymgynghori ar HC drafft	22 Mehefin – 20 Gorffennaf 2015 (4 wythnos)	31 Mawrth – 26 Mai 2016 (8 wythnos)	1 Mehefin – 29 Gorffennaf 2016 (8 wythnos)	1 Mehefin – 29 Gorffennaf 2016 (8 wythnos)	9 Mehefin – 4 Awst 2017 (8 wythnos)	18 Gorffennaf – 10 Hydref 2018
Dyrodidi HC terfynol	30 Medi 2015	25 Gorffennaf 2016 (BBC + WLGA 30/09/16)	30 Medi 2016	30 Medi 2016	29 Medi 2017	Tachwedd 2018
Dyddiad gosod cyntaf	30 Mawrth 2016	25 Ionawr 2017 (BBC + WLGA 30/03/17)	30 Mawrth 2017	30 Mawrth 2017	1 Ebrill 2018	Mai 2019

Crynodeb – 103 sefydliad yn gweithredu safonau ar hyn o bryd (122 unwaith y byddwn wedi gosod ar sefydliadau iechyd)